ESPLAI

SUPLEMENT — REVISTA POPULAR — D'"EL MATÍ"

ANY I — BARCELONA: DIUMENGE, 15 DE NOVEMBRE DE 1931 — NÚM. 2

SANTA CECILIA DE MORETTO DE BRESCIA

(Clixe facilitat per la Casa Renart)

obles de Catalunya

ULLASTRELL

A set quilòmetres de Terrassa, i al bell mig de la comarca del Vallès s'aixeca un joliu poble format per dues-centes casses, anomenat Ullastrell, amb un total aproximat de vuit-cents habitants.

Es un dels pobles més sanitosos de la comarca vallesana per trobar-se a una considerable altura. Els aires que, brunzents, hi pasen, són francament una alenada de vida que s'aferma a la salut forta dels seus habitants, conreadors de les assaonades terres.

L'església parroquial, patrocinada per la Verge Maria, s'aixeca majestuosa sobre el turó més alt del poble. Les cases, totes elles porten aquella sentor camperola tan agradosa. A quasi totes les entrades, hom veurà el cup de la verema, i en algunes d'elles la corresponent premsa per a extreure del raïm l'agradable vi.

La collita que anyalment s'extreu d'aquelles interminables vinyes que arriben lluny, molt lluny, produeix unes 3.000 cargues.

Els dies de verema són en extrem agradosos. De bon matí, quan tot just apunta el sol, hom ja sent pel camí de les vinyes el repicar dels cascavells, acompanyat del cant del traginer. A la vinya, tothom treballa.

*

Ullastrell té una vista admirable. El panorama és encisador.

Al davant mateix es veu de baix a dalt la nostra muntanya santa de Montserrat, i a sota, a més de les giragonses del Llobregat, es veu una bona part d'aquell blanc ramat de viles i pobles, de què ens parla Mn. Verdaguer en el seu Virolai.

També es veu des de la cima més alta, coneguda pel turó del senyor Rector, una bona llargada de mar, i fins i tot, els dies que es presenta un cel pur i serè, i a primeres hores de la matinada, allà lluny, enmig de la blavor encisadora de la mar, es veuen tres piquets negres, que són les illes Balears.

Una de les coses que més fa ressaltar el poble d'Ullastrell, és la franca hospitalitat que sempre donen als forasters. Les mestresses de les llars, sempre en extrem complimentoses, corren adalerades per tal que no manqui res a l'amic foraster. Us posaran a la taula unes tovalles netes, però plenes de coloraines. Unes grans plates de tall i vianda i no es descuidaran tampoc de posar-hi un gros porró, curullat fins a dalt de vi pur, que és l'orgull i el principal factor de la popularitat d'Ullastrell.

JOSEP MASSAGUÉ I PUIG

Arribarem a pujar als estels?

Malgrat les dificultats que representa fer real el somni de pujar als estels, els homes no deixen d'interessar-se vivament per a poder fer un viatge sideral. Quan serà? Com serà?

A Alemanya hi ha dos grups capitanejats, respectivament, pels doctors Winkler i Nebel, els quals estudien la construcció dels anticoets que han de servir-nos de vehicles ultraterrens.

El grup Winkler ha fet assaigs d'un aparell que funciona per mitjà de l'oxigen líquid. Aquest anticoet obeirà a les lleis calculades per endavant.

El grup Nebel té ja un camp d'aviació per als autocoets. Els seus aparells aniran també alimentats per combustibles líquids i podran adquirir la respectable velocitat de 3.280 metres per segon.

A més d'aquests grups alemanys, el professor americà Goddard intentà ja en 1928 engegar un autocoet, atmosfera enllà, el qual no donà els resultats satisfactoris que se n esperaven. Malgrat aquest fracàs, l'industrial Puggenheim, en 1930, creà una fundació de 100.000 dòlars perquè se segueixin aquells estudis i experiments.

L'enginyer M. D. Lyon està construint un nou autocoet de prop de quatre metres, amb un pes net de 160 lliures, el qual anirà proveït d'un giròscop i un paracaigudes. L'autor d'aquest aparell espera que si no es pot arribar per ara fins a les estrelles, podrem, mentrestant, estudiar les condicions atmosfèriques jamai inexplorades.

La santificació del diumenge

LEGIM el que escrivia la gran santa dels nostres temps, la petita santa Tereseta de l'Infant Jesús: «Les festes! Si les festes solemnes eren poques, totes les setmanes em duien un dia que jo estimava amb tota la meva ànima: era el diumenge. ¡Quin dia més resplendent! Era el dia del Senyor i del repòs. Tota la família anava a missa major: recordo encara que, estant molt lluny la trona del lloc on ens collocàvem, a l'hora del sermó havíem d'atançar-nos-hi més, cosa que no ens era gaire fàcil. Però tothom oferia llur cadira a Tereseta i al seu pare. El meu oncle estava molt content en veure'ns arribar ambdós, em deia *Raig de sol* i recalcava que era molt bonic veure el meu venerable pare donant la mà a la seva filleta. Jo no em preocupava del que em deien, jo només volia escoltar el que predicava el sacerdot.

El primer sermó que vaig compendre va ésser un sobre la Passió de Nostre Senyor, que va deixar-me tota commoguda. Aleshores jo tenia cinc anys i mig i des d'aleshores vaig compendre i apreciar el sentit de totes les instruccions...

El meu radiant diumenge tenia també la seva miqueta de melancolia. La meva felicitat durava fins a Completes. Acabat l'ofici, a la tarda, la meva ànima s'endinsava en un sentiment de tristor. Pensava que a l'endemà hauria de tornar a fer la vida ordinària: treballar, estudiar les lliçons, i el meu cor sentia l'exili d'aquesta vida i suspirava pel repòs del cel, pel diumenge sense capvespre de la vertadera pàtria.»

CATALANS:

Sol·liciteu un exemplar d'ortografia catalana que se us enviarà

GRATUITAMENT

Vegeu l'anunci de la pàgina 18 d'EL MATI

LABORS

C. Palmés - Av. Portal de l'Angel, 12

PIANOS

Lloguer - C. Bieger, Bruch, 78, entresol

CENTRAL D'ESPECIFICS
56 PELAYO 56
MEDICAMENTS DE TOT ARREU
FARMACIA PUJOL & CUILELL

Clarion Radio

El número següent d'ESPLAI sortirà el dia 9 d'aquest mes

La Tasca de les Joventuts

UN amic nostre que, per les seves aficions i activitats, està en contacte directe amb algunes associacions culturals i esportives per a la joventut, se'ns planyia, no fa gaire, del lamentable indiferentisme que per les qüestions religioses i àdhuc patriòtiques, demostren la majoria dels components d'aquelles associacions. I ens recalcava, amb un accent ple d'amargura com bona part d'aquest indiferentisme és degut a què les joventuts que pugen estan emmetzinades per les doctrines comunistes. No volem, ara, escatir fins a quin punt tenia raó el nostre amic; però, sí, podem afirmar que, desgraciadament, no li mancava tota.

Si ens fixem en les lectures, si escoltem les converses, si demanem opinions als nostres joves, constatarem com, per convenciment o per snobisbe molts d'ells es proclamen comunistes. ¿On hem d'anar a cercar aquest desviament? Des de fa molts anys ens hem preocupat molt poc de la formació moral de les joventuts. Hem evitat de parlar-los-hi de religió, no els hi hem parlat prou de l'origen de la nostra pàtria i els hem parlat massa de cultura i d'esport, com si en la religió no hi hagués el llevat de totes les regeneracions, com si en la pàtria no hi hagués l'estimulant de totes les energies. En canvi els hi hem obret les portes d'una cultura materialista, sense donar-nos compte que en materialitzar les consciències havíem de produir llur necessària destrucció. L'esport ens semblava més necessari que el mateix estudi i hem admirat més els atletes que no els pensadors, i hem abandonat el cultiu ordenat de la intelligència pel culte desordenat de la força.

Les equivocades afirmacions de què havíem de vigoritzar la raça per tal d'enfortir la pàtria, no ressonaven prou bé dintre el cor materialitzat dels joves, els quals, mancats del fre que representa una sòlida preparació religiosa, en lloc de llançar-se a la conquesta d'un ideal, sembla que es preparin per al repartiment d'una presa. El comunisme reporta aquestes conseqüències, i a elles arribarem més o menys d'hora si no ens decidim a oposar fermes muralles que deturin la seva perillosa invasió.

D'un temps ençà, però, es nota entre la selecció de les joventuts catalanes com un afany de regeneració; però, no regeneració en el sentit corrent que donem a aquesta paraula, sinó en el concepte general que representa la idea. Molts dels nostres joves s'han trobat enganyats i han comprès que sols amb esport i cultura no es va més enllà d'una idolatria de la matèria, falsa com totes les idolatries i corruptible com totes les matèries. Per tal de contrarestar aquesta error, s'han aplegat en noves associacions, el fonament de les quals és la religió, és l'afirmació de les veritats eternes, és el reconeixement de les més altes espiritualitats, i amb aquesta fe en l'esperit amb la llum de la raó davant dels ulls, volen formar el baluard inexpugnable que ha de contenir el perill que ens amenaça. Aquesta és la tasca que tots hem de protegir i estimular. Tinguem confiança en les nostres ardides joventuts, en aquestes joventuts assenyades que, coneixent els perills, no reculen, que convençudes del propi valor, avancen, Per aquestes joventuts, tot el nostre entusiasme, tot el nostre encoratjament. Si els nostres fills no hi són allistats encara, fem que s'hi sumin; si ja hi són apuntats, que hi perseverin. El pecat d'omissió que nosaltres cometérem, reparem-lo ara amb l'exercici actiu de les virtuts, tan religioses com ciutadanes. A la joventut res no li és impossible i l'optimisme que la guia és la fermança del triomf definitiu.

Anecdotes Verdaguerianes

RECORDS INTIMS

SEGELLADA tan amablement l'amistat amb Mn. Cinto, les nostres relacions, amb el tracte, devingueren de més en més afectuoses i confiades i no cal dir que aquest esperit de confiança s'anà refermant i les nostres converses eren cada vegada més íntimes i expansives.

Recordo que, un dia, en el mateix carrer de la Canuda, on tenia el seu allotjament, vaig trobar-lo i parlant de l'èxit de les seves publicacions, vaig dir-li que ja devia tenir el benefici assegurat en la venda de les sèves obres, però ell, amb aquella humilitat que li era tan seva, va contestar-me:

No ho cregui, amic Tintoré, el capellà manté el poeta, volent, amb això, demostrar que, més havia de confiar en l'almoina de la santa missa i el benifet de què gaudia a la parròquia de Betlem, que no pas en el producte dels seus volums.

I en bona fe vaig convèncer-me que no li mancava raó, puix que més se'n gaudien els editors que no pas l'autor, per la qual cosa alguns amics, amb l'intent que pogués fer una obra en què hi pogués tenir el màximum de benefici, li ma, i, accedint als nostres precs, escriví el seu poema «Santa Eulàlia», al qual aconsellàrem que escrivís un nou poefi, com sia que un dels meus companys, iniciador del prec, tenia moltes relacions a Sarrià, on tants records es guarden de la Santa, i jo, ja fa molts anys que hi tinc la meva estada, ens feia mil preguntes per tal de documentar-se en la redacció de la seva obra.

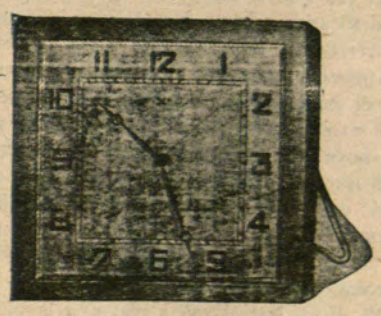
Un cop escrita, m'invità un dia a què passés per casa seva i em va llegir alguns fragments, cosa que li ho vaig agrair amb tota l'ànima, ja que mossèn Cinto era d'aquells homes refractaris a llegir res seu, quan havia de fer-ho davant un grup de persones, encara que fos reduït, com tindré ocasió de tractar-ne en una altra anècdota. Així, llegint en la intimitat, donava gust d'escoltar-lo, puix que donava a la seva lectura un to de sentiment amarat de misticisme que corprenia, que s'esvaïa si havia de fer-ho en públic.

Alliçonat per les paraules del mestre, si algun dels meus amics, impulsat pel petit orgull de produir un llibre, tenia ganes de publicar les seves poesies amb l'intent de treure'n algun profit material, li recordava sempre aquella frase de Mn. Cinto, que se'm quedà ben pregona a la meva memòria: «El capellà manté el poeta».

LLUÍS TINTORÉ MERCADER

(Dibuix de J.-F. Ràfols)

RELLOTGERIA JORDÀ

Plaça de Catalunya, 8
(al costat de Maison Dorée)

Grans assortiments en rellotges de totes menes
Taller de reparacions a la mateixa casa

ANTIC PATRO DE LA NOBLESA CATALANA

SANT MARTÍ

Per AURELI CAPMANY

En certa ocasió esdevingué que fou dictada l'ordre, la qual disposava que tots els fills de militars vells havien d'inscriure's a l'exèrcit. Martí era fill d'un noble militar i en compliment de l'ordre esmentada es va veure obligat a pendre les armes, malgrat la seva voluntat no s'inclinés a les coses de la guerra, i en canvi es decantés vers les accions piadoses i de socors als pobres necessitats.

Un dia d'hivern succeí que trobant-se en companyia d'altres soldats, passà un pobre quasi despullat, tremolant de fred, qui demanà l'almoina d'un abrigall. Veient Martí que ningú no el socorria, desembeinà l'espasa i partí les seves vestidures militars i la clàmide, donant-ne la meitat al pobre i quedant-se l'altra meitat per tal de cobrir-se de la mellor manera possible. Aquesta gesta va promoure la riota dels soldats, companys seus.

Aquella nit s'aparegué a Martí, Nostre Senyor cobert amb aquell tros de capa, i li digué que mirés bé aquella roba, per si en ella hi reconeixia la part de vestit que havia donat al pobre i girant-se a la vegada vers la munió d'àngels que l'acompanyaven els digué: Veieu Martí que tot just és Catecúmen, ja m'ha cobert amb aquesta vestidura.

Davant d'aquest favor tan gran, rebut del Diví Creador, decidí abandonar el servei de les armes, però en exposar el seu intent en vigílies d'una forta batalla, va ésser titllat de covard. Volent demostrar no ésser mereixedor de semblant dictat, declarà que es posaria al cap de l'avanguarda, sense armes de cap mena, ni armadura i esgrimint únicament la Santa Creu.

Aquestes paraules varen ésser titllades de fatxenderia i se l'empresonà amb intent de fer-lo marxar sol i desarmat del tot, enfront dels enemics. Però succeí que la batalla no arribà a efectuar-se, puix que l'exèrcit contrari transmeté una ambaixada sollicitant la concòrdia i oferint la submissió. Martí, per mitjanceria divina, havia assolit una tan notable victòria sense vessar ni una gota de sang.

Després d'aquest fet ja es pot suposar i donar-se per descomptat que la vida de Martí fou pura i essencialment eclesiàstica, essent sollicitada la seva protecció i adoptat el seu patronatge en tots els actes guerrers que més tard posaren en lluita els cristians per defensar llurs vides i pobles de les hosts musulmanes enemigues de la fe de Crist, així com ell havia guerrejat contra es pagans i els idòlatres.

Per milers es compten les esglésies que li són dedicades a França, des d'on aquesta devoció s'introduí a Catalunya. En la nomenada Catalunya vella que comprèn les actuals províncies de Girona i Barcelona, que fou la primera terra pàtria que va ésser reconquerida, allunyant d'ella el domini musulmà, hi són a dotzenes les esglésies i les poblacions que tenen per titular Sant Martí, que és penyora de la seva popularitat des de les primeres centúries d'haver estat constituïda l'antiga nació catalana.

Els nostres avantpassats, des de qui sap quant, l'anomenaven Sant Martí el *gran*, per diferenciar-lo de l'altre Sant d'aquest nom, papa i màrtir, que té assenyalada festa l'endemà, anomenat Sant Martí el *petit*, per raó de no haver arribat a tenir l'extensa popularitat del Sant, bisbe i confessor, del qual innombrables esglésies i pobles de Catalunya celebren la que li dedica l'Església.

El més de novembre comença amenaçant amb els primers freds, però de sobte reacciona portant-nos l'*Estiuet de Sant Martí*. Realment sembla que als volts del dia 11, que és el de la seva diada, abonança un xic el temps; a més, la frase ha pres caire de proverbi aplicat per indicar quan una persona o cosa reviscola, però que és de poca durada. No convé fiar-se'n massa d'aquest *Estiuet*, prou ho demostra el Sant Cavaller que no es fiava gaire del bon temps puix no abandonà pas la capa; si no l'hagués dut, tampoc no hauria pogut fer aquell acte de caritat de partir-se-la amb el pobre.

En els primers temps de l'Edat Mitjana, era patró de la noblesa, com així es dedueix de la pintura que en fa Mn. Cinto en el seu bellíssim poema «Canigó»:

El Sant, des del cavall, vestit de malla,
encès d'amor, d'un colp d'espasa talla,
per abrigar a un pobre, son ribetat man
Gentil, l'aligó tendre, sa armadura [tell
contempla, i, amb coratge que no dura:
—Mon pare — diu — voldria ser cavaller
[com ell.

Del fet que a les portes de les esglésies dedicades a Sant Martí solen trobar-s'hi ferradures clavades, es dóna aquesta explicació: Un dia, el cavall que muntava el Sant, va desferrar-se i Martí demanà a un ferrer que li posés una ferradura nova. En ésser a pagar el servei, demanà que ho fes per caritat, cosa que el ferrer no va concedir; llavors el cavall, etzivant una guitza amb força, es desprengué de la ferradura nova, i la retornà a l'egoista artisà. Aquest, penedit de la manca de caritat, l'anà a clavar a la porta de l'església.

Un altre cas s'explica, tal vegada més raonat i versemblant que aquell, i és que així com a Sant Antoni Abat se'l considera patró de les bèsties perquè aquestes tinguin salut, a Sant Martí, com a cavaller que era, se'l té per patró especial de les de ferradura, raó per la qual les que es veuen a les portes de les esglésies a ell dedicades, vénen a ésser a manera de presentalles per haver assolit per la seva intercessió el guariment de malalties.

Es probable que aquest costum originés aquella superstició segons la qual qui té la sort de posseir una ferradura trobada per atzar, amb les puntes de l'arc mirant la persona que fa la troballa, i la penja després darrera la porta de casa, resta protegida i alliberada d'enemics.

A. Valentí

ALT SANT PERE, 13 bis
(DAVANT L'ORFEO CATALA)
Telèfon 17778

§

Es complau en oferir el seu despatx als Amics d'«El Matí», on trobaran el més modern en joies, vaixelles i coberteries d'argent i orfebreria religiosa, com també un bon assortiment d'objectes per a regal.

Degut a haver reduït al mínimum les despeses generals, a profit dels seus clients, aquesta casa pot oferir uns preus molt limitats.

EL NOSTRE CONTE

La noia que volia ésser marquesa

Per V. Coma i Soley

Fa una tarda d'aquelles que tant caracteritzen Vilardenta. Pels carrers no passa una ànima; si no fos per la fumera d'alguna xemeneia, per la quantitat de mosques pròpia de la temperatura, el viatger observador pensaria que és un poble completament deshabitat. Deshabitat l'empòrium de l'estiueig català! Si justament les innombrables torres i torretes bastides a ran de la mar esmortueixen la tradicional celebritat de Caldetes, Sitges i La Garriga! En la paròdia de jardí, d'una de les magnífiques i senyorials mansions que el diner de la guerra va edificar, prenen una hipotètica fresca el senyor Sabanell i la seva esposa donya Glòria, fabricants de Barcelona, qui, tot i tenir una esplèndida propietat a cinquanta quilòmetres més avall, aquest estiu han llogat aquella casa, gairebé nova de trinca, i que no pot ésser més assolellada. El marit ha deixat «La Veu de Catalunya» damunt l'auríferа arena s'entreté matant mosques amb la clàssica raqueta de filferro, tan econòmica i tan pràctica! Donya Glòria té als seus peus un cistell de roba blanca que repassa amb tota la cura que hi pot posar la més modesta mestressa de sa casa. El senyor Sabanell s'ha aixecat i ha posat el balancí més arrambat a la paret; potser d'ençà que han dinat ha fet la mateixa operació una dotzena de vegades.

— Sembles un argent viu — exclama la seva esposa.

— Mira, no em facis recriminacions perquè ja n'estic tip d'aquest poble; el que és l'any que ve, si al noi li agrada més perquè tenen casino i músics negres, que se n'hi vingui sol. Quin casino! Molt bonic, molta ballaruga, però ni un company per a fer la manilla. Ara diuen que és un joc ordinari i el que fa distingit és el pocker. Ja n'estic tip de tanta distinció.

— Jo també, Rafael, però has de compendre que En Jaume s'hi avorria a Montjoliu.

— A la seva edat avorrir-se? ¿Saps què té? Massa contemplacions. Avorrir-se a Montjoliu? Amb aquelles cales on el fons de la mar és una catifa de serrans i judrioles. Que no vol pescar?, que se'n vagi de cacera per les muntanyes del Cimal, i si no té ganes de cansar-se que agafi un llibre i en cinc minuts ja es pot ajeure sota un pi, que de pineda com aquella tan gran i tan a la vora de la mar, en el món no se'n troba una altra.

—Però no comprens que joventut cerca joventut?

—Que vols dir que no n'hi ha allà dalt de noies ben boniques i ben dignes d'ell? A mi, tota aquesta comèdia de l'avorriment ja em té *escamat* i que vagi amb compte amb el personal d'ací, perquè es podrà casar amb qui vulgui, però que no es pensi pas portar-me ni una fàbrica de pretensions ni un magatzem de pintura.

— Tu tens les mateixes idees de quan les fàbriques anaven amb vapor; i ja veus que no t'ha tocat altre remei que treure les calderes i fer-la anar amb electricitat.

— Tindries tota la raó si no confonguessis la magnèsia amb la gimnàstica. Aquí tens la noia d'En Bellaire; perquè son pare té una fabriqueta amb quatre telers, ella i sa mare es creuen que són les princeses del Tonquín. Ja me'n fan de cuca-mones i me'n prodiguen d'amabilitats. De totes maneres les veig venir i si no fos que sé per font segura que van a la recerca d'un títol, ja hauria agafat En Jaume i l'hauria facturat cap a Liverpool.

La conversa fou interrompuda per l'aparició d'un jove amb samarreta blava de les que es corden automàticament, calces blanques i més negre de rostre que un músic de jazz-band. Portava les mànigues fins als colzes bronzejats, no sabem si per la calor o per mostrar un magnífic Longines-polsera subjectat per una gruixuda cadena d'or.

— I ara, estàs tot suat?

— Oh, és que he vingut corrent per a donar-vos una bona notícia.

— Vaja, ja em figuro el que deu ésser — rondinà el seu pare —: Que heu decidit fer un ball de *mantons*.

— I ca, no ho endevinareu pas. Es una notícia que us farà tornar boig d'alegria. Vaja no us vull fer patir més. Allà va.

I, somrient, sortint-li pels ulls tota la felicitat que pot produir una ilusió aconseguida, quan es tenen vint-i-tres anys, va dir-los:

— Sóc promès.

Donya Glòria no es va pas emocionar com el seu fill esperava; en compte de sufocar-se, amb una veu una mica tremolosa, li va preguntar:

—I nosaltres la coneixem?

— Ja ho crec. Si és la filla d'un íntim del papà; la Mimí Bellaire.

El senyor Sabanell va reaccionar al mateix instant en què aquelles paraules en pronunciar-les semblaven formar un dogal a la seva gorja; ja no era el pare condescendent amb totes les febleses del seu fill, era el lluitador, l'home eixerit davant els moments més greus, acapar serenitat i procura emprar-la amb que amaguin el seu joc.

— Molt bé, fill meu; però has de siderar que això és una cosa molt seri Ja t'hi has pensat bé?

—Doncs, per què et creus que te tant d'interès a venir a Vilardenta? un any que la conec i tingues la segu tat que no n'hi ha cap d'altra de ta bonica, de tan esportiva, de tan diverti i que balli el fox i el xarles com els pr pis àngels. En un paraula, és la més ch de la colònia; amb això, papà, aques nit, en el recital Risler, t'agraïré q procuris demostrar-los que no ignores l nostres relacions i que n'estàs content. que ho faràs, papà?

Ilustració de N. Valls

— Home, justament quan tu has arribat, estava dient a la teva mare que les sis agafava el tren per atrapar l'exprés de Madrid. Els Fernàndez Germans ens han telegrafiat que deixaven de compte les vuit-centes peces d'*etamine*, perquè no són exactament iguals a la mostra que els van enviar.

— Ja t'ho vaig dir que no hi tinguessis tractes. Són impossibles i uns informals. El que veritablement deu passar és que no tenen prou pessetes per a pagar-les volen obtenir un llarg ajornament.

— Més que més, encara...

— Però, escolta, papà. ¿No podries arribar-te fins al despatx del pare de la M: mi amb una excusa qualsevol? Vols q digui al xofer que et prepari el cotxe així tindràs més temps?

— Veus, això ja és una idea. Però ara encara que mai no m'hagi agradat de te de pare predicador, t'he de recomanar molta prudència; el matrimoni és un negoci...

— Papà!

— Es un negoci d'ordre espiritual on un home hi exposa no solament la tranquil·litat de la seva vida, sinó també la de les persones que estima més. Tu ets un bon comerciant; aquesta noia tindrà totes

les qualitats que tu vulguis; però considera mentre sóc fora, que es tracta d'un ajust sense compromís; que tant tu com ella no heu signat cap document; jo estic molt content que tu siguis feliç, però com que les coses sempre s'han de fer amb peus de plom, no parlis d'aquesta qüestió amb la seva mare fins que jo torni...

— Ets capaç d'estar fora sis mesos.

— Vuit dies, només, i llavors, ben convençuts que tots dos esteu enamorats, anirem pel casori tan de pressa com tu vulguis. Estàs satisfet?

Un petó sonor i sincer fou la resposta.

El senyor Sabanell somreia, amb aquell somriure que tant prodigava als clients.

Era un diumenge a la tarda. Era un diumenge del mes d'agost, en què una gran part de la gent encopetada que estiueja als voltants de Barcelona i a la ciutat mateixa, agafa el cotxe i va a pendre el té en aquella terrassa de ciment amb vistes a la Mediterrània, que té el casino de Vilardenta.

Quan més gernació hi havia, féu l'aparició un magnífic Rolls; però no un Rolls camionesc, sinó petit i gentil com un Crysler o un Citröen. Encara el seu conductor (un jove de tipus distingit) no l'havia posat en la renglera de cotxes, que aquell ja havia cridat l'atenció d'un bon nombre de damiselles i jovincells que s'abocaren a la barana.

— Quin Rolls més bonic!

— No sé pas de qui deu ésser.

— Es un tipus completament desconegut.

— Es clar, si porta la matrícula de Madrid.

— Molt bonic, molt bonic, i el motor no li deu anar bé. Mira com furga.

— Es estrany, perquè el tipus, segons el catàleg, sembla que és el 32.

— Potser siguin les manetes.

— Oh, i diuen que té una disposició de carburador estupenda.

— Anem-hi, Carles?

— Si, aneu-hi, i després ens el presentareu.

Efectivament la *panne* no podia ésser menys important; una bugia fumada. Petites causes produeixen grans efectes, i allò que semblava no tenir importància, fou el factor que es coneguessin aquells dos colonials amb el marquès d'Ondamira, segons deia la targeta que va lliurarlos.

Un marquès de Madrid a Vilardenta!

Allò era un cas insòlit, puix que els que podien lluir autos d'aquella marca vivien a l'eixampla o a Sarrià, i encara alguns portaven el *marchamo* de la fàbrica.

Quan el sol morent s'amagava mandrosament darrera d'unes comes orfes de vegetació emmanllevant febles raigs de la seva llum a uns núvols rosats com merengues de maduixa, el propietari del Rolls conversava animadament amb un bell estol de damiselles sense mitges i sense mànigues, que feien rotllo amb tres o quatre joves disfressats de colomins.

— Ha estat una casualitat que vingués a Vilardenta. Ahir, amb l'afany de fer quilòmetres, vaig dir-me: Ves-te'n a sopar amb el duc de San Quintín, qui és a Barcelona, però en arribar m'he trobat que havia marxat a París. Avui, quan ja havia fet les maletes la cambrera m'ha preguntat: Però, se'n torna sense conèixer la platja més elegant de Catalunya?

Cregui'm que m'hauria sabut greu. Em sembla que no me'n vaig fins que em treguin.

Alguna noia, tot i el coloret, es va notar com se sufocava.

Que n'era de simpàtic aquell marquès. I quin Rolls més bonic i pelliculesc no tenia!

Van passar vuit dies i les renyines de Jaume Sabanell i la Mimi Bellaire no van estranyar ningú. Les atencions del marquès envers la noia més *chic* de la colònia eren massa evidents per passar desapercebudes, i l'acolliment que li feien mare i filla, massa comprometedor perquè En Jaume no arribés a compendre que aquella noia, que era tan elegant i que ballava tan bé, no l'havia estimat mai.

Com les recordava les paraules del seu pare: «El matrimoni és un negoci d'ordre espiritual on un home no solament hi exposa la tranquil·litat de la seva vida, sinó també la de les persones que més estima.»

No li sabia pas greu la ruptura. No sentia cap mena d'odi per aquell marquès que li havia fet veure l'ànima vanitosa d'una damiselLa educada a la moderna. Bont vent! Una excursió de quinze dies en automòbil, pels balnearis de França, escamparia segurament les últimes bolves.

* * *

Feia una nit de lluna, una nit d'aquelles de postal de quinze cèntims a les quals tan aficionades estan les minyones de servei. Malgrat haver arribat aquell mateix dia de viatge, el Sr. Sabanell, en assabentar-se que se celebrava una festa al casino, no solament hi volgué assistir, sinó que fins i tot obligà la seva muller a acompanyar-lo. El seu fill era fora. Ves que farien a casa tots dos solets!

Mentre la gent jove ballava, el senyor Sabanell i la seva esposa, per aquelles casualitats a què era tan aficionat el nostre semiprotagonista, s'havien assegut al costat de la Sra. Bellaire, la qual no podia pas contenir una satisfacció, visible a la més llarga distància.

A la fi veuria realitzat el somni de tota la seva vida. Tenir una filla marquesa. No cal dir que les seves amigues en patien, puix que no les hi sabia parlar (encara que discretament) d'altra cosa. Amb els únics que no gosava tractar d'aquesta qüestió era amb els senyors Sabanell; una resta de pudor molt natural la detenia.

Acabava d'entrar el marquès, sense una arruga i amb els cabells més llisos i brillants que una sabata de xarol abans de sortir de l'aparador, i, abans d'anar a saludar la Mimi va adreçar-se cap al cantó on seia la seva mare. Quin gendre més ideal! Que fi i que delicat!

— Mira, Glòria, el Sr. Marquès. La meva esposa. Com ha anat el viatge?

— Perfectament. El carburador, quan vaig arribar a Caspe, em va fer una mica l'orni, però ara sembla que ja està arranjat. Jo crec que era culpa de la gasolina que m'havia embussat un xiclé.

— Doncs no faci compliments i vagi a ballar, que joventut vol joventut.

—Amb permís de vostès, fins després. Als peus de vostè, senyora.

Per la mare de la Mimi aquella conversa fou un trencaclosques. No es pogué pas aguantar, i de la manera més fina, més polida, més educada, va dir al senyor Sabanell.

— Veig que són amics amb el marquès.

— El marquès? Quin marquès.

— Vostè dirà, aquest que acaba de saludar-los.

— Vaja, ja n'ha fet una de les seves. Sempre serà un fatxendós; aquest xicot és dependent del meu representant a Madrid i més aficionat a les coses d'automòbils que no a la venda de teixits, i per això en comptes de fer-l' portar el Rolls per un xofer qualsevol, vaig preferir que ho fés ell personalment, puix que amb aquests tràfecs li tinc tota la confiança.

— Llavors, per què li ha dit senyor Marquès en presentar-lo a la Glòria.

— Perquè se'n diu. Joan Marquès i Ondamira; un bon xicot, si de vegades no fos tan bromista.

Llegiu m

RHUM QUINQUINA

no confongdre'l amb les imitacions de la marca i del mateix cognom

Crusellas G.à i C.a

HABANA

Fàbrica sucursal

Solses 22

(Horta)

BARCELONA

GANIVETERIA

Roca - Plaça del Pi, núm. 3

MAQUINES PER A CALAR

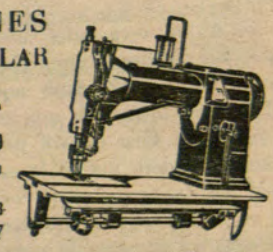
GUSTAU WEINHACEN i C.ª

C. de Cent, 350

(entre Bruch i Lluria)

Tramvies: 5, 37 i 38

Telefon 15967

La Rússia Màrtir

(*Continuació*)

l'ajut de les ametralladores per a refusar de Moscou les multituds famèliques; plom en lloc de pa i plom és el que reben els atacats de còlera de més de cinquanta anys; el cop de gràcia del botxí socialista substituint el metge burgès.

El paradís vermell!

Analitzar els mètodes de destrucció, descriure almenys en part l'organització de la terra promesa i el daltabaix que condemna al desesper les millors voluntats, aquesta és la finalitat d'aquest llibre. I si arriba a fer conèixer millor els ferments de dissolució desencadenats per l'Apocalipsi rus, l'estirilitat resseca del bolxeviquisme unida a la seva capacitat de contagi mortal, no haurà estat escrit en va.

PRIMERA PART

Taula Rasa

CAPITOL PRIMER

Les tres estacions del Calvari imperial

- Tzarskoé - Sélo

Malgrat el misteri que sempre ha embolicallat l'existència de l'antiga família imperial a Tzarskoé-Sélo, se sap que res ha estat negligit pels familiars de l'emperador, des del comte Penckendorf, gran mariscal de la cort, fins als vells criats, amb àligues brodades sobre totes les cosetes, a fi de donar als captius de la revolució la tranquil·litzadora il·lusió del passat desaparegut. El cerimonial ha sobreviscut a tots els sobresalts de la història. Sec i arrogant, amb l'etern monocle a l'ull, la cara apergaminada emmarcada per patilles

L'APOCALIPSI RUS

Per

SERGE DE CRESSIN

d'estil austríac, el vell comte Benckendorf vetllava els més petits detalls del servei i del protocol. Ni per un sol instant aquest protocol ha cedit, ni per un sol instant el servei s'ha ressentit dels immensos cataclismes de la revolució. L'aspecte exterior de la cort — aliguetes, xifres i reverències — triomfava de tots els afronts. L'arrest, prou volia imposar a l'emperadriu i a l'emperador la humiliació d'una constant vigilància, la decoració havia estat massa temps imperial per esdevenir un calabós ordinari: durant el canvi dels sentinelles, una vegada per dia i a títol d'inspecció, el vell tsar de totes les Rússies i la tsarina apareixien, un instant, darrera els vidres treballats d'una finestra, ell, com sempre, impassible, sense afectació, ella, el perfil demacrat com una monja, amb el senyal del més infinit dels menyspreus.

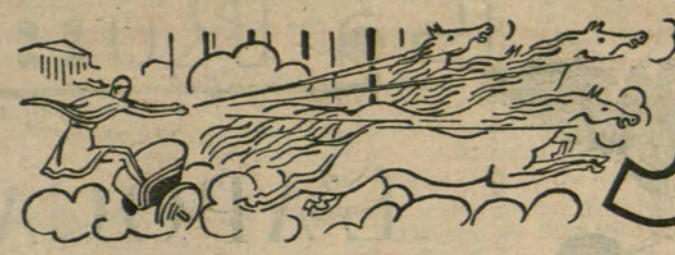
Ja de sempre, la vida de Nicolau II era regulada amb una puntualitat de maniàtic: tant a Livadia com a la caserna, entre les pompes del palau d'Hivern com dins l'ambient suau de la seva vilka de Beterhof, un programa sempre meticulosament seguit ordena les hores de treball, el passeig, les hores de menjar; mai res d'esbarjo, ni mai un caprici: tota l'existència de l'exemperador s'escola dintre les formes rígides, la repetició monòtona dels dies iguals els uns als altres, la repetició dels mateixos moviments, de les mateixes frases i, segurament, dels mateixos pensaments. Dintre d'Imperi s'hi observen les coses més diverses i més contradictòries; quan cada dia les audiències, les informacions obliguen a un sol home a pendre nota dels aldarulls, de les agitacions, dels apassionaments que trontollen la sisena part del món, la por de no triomfar d'aquesta tasca insuperable, porta naturalment, una invencible tendència a l'automatisme psicològic. El mecanisme governamental rus imposava al sobirà una feina atuidora, i les càrregues del poder acabaven per reduir el més autòcrata dels monarques a la funció d'una màquina de signatures. A tot estirar, el temps material permetia al tsar fer algunes anotacions al marge d'alguna informació, però aquestes anotacions a força de multiplicar-se, encomanaven a l'ambient llur invariable monotonia d'estil i de pensament. ¿Provenia això d'un esperit limitat, impotent d'evadir-se de la pressió dels costums, o bé era el resultat d'una voluntat reflexiva, de la tenacitat d'un esforç simplificador per a sistematitzar aquest vaivé de la realitat russa que s'escorre de la sagacitat dels polítics i de l'observació dels escriptors? L'ànima d'altri, diu un proverbi rus, no és altra cosa que tenebres. Però cal conèixer la tragèdia íntima dels avantpassats de Nicolau II: tots, després d'un període de romanticisme polític, després d'una usura desesperada contra tot allò que els voltava: les tradicions, el pes mort del passat, s'adreçaren cap a la buidor melancòlica de les fórmules marcades amb llapis blau sobre la informació ministerial «Llegit i conforme.» El mateix ex-emperador havia tingut la seva primavera, havia fet lirismes amb la conferència de La Haia, i després lentament, poc a poc, la cadena de forçat imperial paralitzà les energies i quedà reblada amb paperams, estadístiques i audiències. Des de feia anys, Nicolau II vivia presoner d'un catecisme polític, d'un conjunt de nocions d'idees, d'un formulari fet per a ús dels monarques. Aquesta esclavitud moral explica la facilitat prodigiosa amb la qual el tsar va resignar-se a esdevenir un veritable presoner.

Però aquesta esclavitud no podria acabar-se d'explicar sense els profunds sentiments religiosos i el fatalisme místic de l'emperador. La mateixa nit de la seva abdicació, el tsar, discutint amb Goutchkov, digué aquestes paraules tràgiques davant de Choulguines: «La guerra exigeix sacrificis: fa sis mesos que jo presentia que el meu tron havia de caure per la victòria...»

* * *

Tots els dies, des de les nou del matí, Nicolau II es tancava, com de costum com si el tron estigués dret i l'imperi intacte, en la seva immensa habitació de treball, i s'explica que la primera vegada que va veure la taula buida, solament llavors el monarca caigut va tenir un moviment de dolorosa estupefacció. Però sols va ésser una extremitud ràpida, una breu revolta tot seguit aquietada: les faccions contretes, reprengueren llur immobilitat de pedra. Durant llargues hores, el vell emperador restava tancat, tot sol en el silenci desolat d'una peça, en altre temps el sant dels sants de l'absolutisme. Què hi feia? Deixava que el seu somni es perdés dintre el passat tràgic, dintre l'esdevenidor d'enigmes? En veure'l sortir a passejar a l'hora reglamentària, amb la màscara impassible, quasi serè, tot sovint amb un lleuger somriure sota el bigoti espès, semblava que res no havia canviat. Sempre tenia el costum de sortir així, sense espasa, el bastó a la mà, amb una sola condecoració sobre la brusa caqui: la creu blanca de Sant Jordi, oferta per les tropes del general Ivanof. I, com abans, en passar davant la guàrdia, la interrogava seguint

(*Continuarà*)

Joc

per I. J. Kr

(*Continuació*)

— La meva sort és millor que la vostra — digué encara —; l'època en què vivim farà, aviat, envejar la meva mort.

Això dit, engolí el contingut de la copa, s'embolicà la toga, es posà un dels draps damunt el rostre, per a privar als presents la vista del seu sofriment, i mitja hora després, el cap li penjava damunt el pit: era mort.

Algunes hores més tard, les seves mortals despulles estaven en mans dels *pollinatores*, damunt un llit magnífic. La casa era buida.

No crec que calgui descriure't la indignació que mostraven tots ells, sobretot Quintus, qui descomptava la successió del difunt.

Malgrat la seva vida fastuosa, Marc em deixà molt més del que hom podia creure; una gran *insula* que donava boniques rendes; moltes cases i viles, les unes a Tusculum, les altres al Mont Platí, prop dels jardins de Mecenas; gran nombre d'esclaus; les caixes plenes d'argent, innombrable quantitat d'objectes de tota mena. En poques hores jo esdevenia el més ric de la meva família, així com, alguns anys abans, jo mateix em rentava la toga i vivia, en filosofia, de pa quasi sec i d'aigua clara.

Abans jo no tenia més que un amic: Crissippas. Seguidament després de la mort de Marc, una multitud d'aduladors, de clients, de nous parents, m'enrondà sense donar-me'n compte; m'he vist encensat sense treva. Altres voltes, abans, quan em passejava, ningú no s'adonava de mi; mentre ara tots els esguards estan fits en la meva persona, esdevinguda interessant; conec el plaer i, alhora, la contrarietat de patir la curiositat dels altres — *Hic est!* — diuen quan passo.

Tot això m'ha produït un profund menyspreu per a la humanitat, i, repellint vigorosament tots els adoradors de Plutus, no he elevat al seu veritable estament, més que a Crissippas. Aquest és el meu pare, el meu benfactor; a ell dec la meva fortuna, com l'alta filosofia que m'ha inculcat; les riqueses inesperades no m'han llevat ni la raó, ni el compliment del deute contret.

Ja coneixes, ara, benvolgut Caius, la primera part del meu diari; fixa't bé en la continuació. En aquell temps en què jo no tenia més que una toga usada i una estreta cella on el llit entrava amb prou feines, em semblava que la felicitat residia en la possessió del que em faltava. De sobte, m'ha estat concedit molt més de béns del que hauria pogut esperar, però amb la pobresa perduda, tot un seguici de remordiments i de disgustos m'ha envaït. Abans, jo desitjava el que no podia tenir i m'alimentava d'esperances. Mentre que ara, que posseeixo tant o més del que podia envejar, he comprès amb el meu mateix exemple, que l'home no està mai sadoll.

Sovint, amb Crissippas, tractem la qüestió de partir els meus béns entre aquells que millor sabessin aprofitar-se'n. No em deixa posar en execució aquesta idea insensata.

— Aprèn a servir-te bé de la fortuna, com has après a suportar la misèria — em diu —; usa'n moderadament, per tal que la teva ànima no arribi a agradar-se del que segons Epictet podria fer-te esclau. L'home ha de conèixer-ho tot i assajar-ho tot sense lligar-se a res.

Jo he portat, doncs, aquesta vida habitual dels rics i ociosos; però més aviat com a filòsof que ho experimenta tot, que com a jove que es diverteix.

La imatge d'aquesta vida, t'és ben coneguda, benvolgut Caius: teixida de fils d'or, no protegeix de res, hom hi veu al contra-llum la vergonyosa misèria humana. Voltat d'un estol de clients, m'enutjo; tip d'adulacions, prefereixo, primer les injúries que, almenys porten una mica de veritat; posseint-ho tot, no desitjo res.

Jo voldria ocupar-me útilment i no em sento capaç de dir en què. L'estat de coses actual no és gaire favorable per a sollicitar els càrrecs públics: ara es donen als lliberts o als homes mal reputats.

Forçosament, doncs, m'he reclòs en una vida isolada i, com que els joves han d'ocupar-se d'alguna manera, corro una mica per tot, com els altres, i faig vida ociosa.

No m'aixeco fins ben tard. Quan ho faig, molt més cansat que reposat, una munió de clients importuns estan assetjant la porta des de molt abans. Una llitera m'està esperant. Els esclaus em duen al Fòrum i a les Termes. Aquí prenc un bany; escolto els poetes que reciten llurs versos; cerco a saber les noves, petites noves, de la nit darrera, les aventures del Pont Milvi o dels carrers baixos; vaig errant sota els pòrtics i em distrec entre el zumzeig del carrer. Així passo el temps fins al sopar.

A la *Via Sacra*, res no ha canviat des dels temps d'Horaci; només potser hi ha una mica menys de respecte humà que abans. Heus ací el tribú, el mateix que ha arribat esclau a Roma fa ben poc temps; passa dins la seva toga magnífica, i esguardant la multitud amb menyspreu. Darrera d'ell, envoltat d'una seqüela d'esclaus, el cantor favorit de Cèsar qui ha guanyat riqueses immenses i les ha dissipades totes. Heus aquí un escriptor mediocre que, per mitjà dels epígrames es venja dels diners que no té. Més lluny, un estoic de cara pàllida, predica simplicitat i filosofia després d'haver dissipat la fortuna en beneiteries; feu-li recobrar demà tots els seus béns, i engegarà tota la seva filosofia a l'infern. Heus ací un sectari d'Epicur que sap amb quina salsa s'ha d'amanir el barb i els grans menjars.

A l'hora de sopar, retorno a casa, i hi trobo molts més convidats que els que permet el nombre de les muses. Faig distribuir a aquests paràsits gran quantitat de plats que s'enduen a casa llur; jo no resto més que amb alguns. Sovint, amb Crissippas, solament.

Nosaltres, no som gaire gormands; preferim una manutenció filosòfica a les converses pesades; d'aquí que per a distreure'ns, no necessitem cantadors ni xerraires, i com que el meu vell mestre i jo mengem damunt el mateix llit, la conversa sobre tot el que pot interessar l'home es prolonga sovint, fins ben tard de la nit. La terra i els déus, el passat i el present: heus ací el que és la nostra conversa... Del present, em plauria més no parlar-ne, car és cosa que em fa sospirar.

A voltes, quan la nit és bella, baixem als jardins i entre els arbustos florits, ens asseiem junt a la font mormoladora, als peus de la Diana cinegètica, i així ens passa el temps dolçament, fins que ve l'alba... Vet-aquí el que faig de més bo en la meva vida: els llargs colloquis discrets amb el meu vell mestre de filosofia.

II

Iuli Flavi a Caius Macer, salut

...Tu has amat sempre Roma, sens dubte perquè hi has sojornat poc; jo penso, doncs, que les darerres noves, especialment recollides per a tu, et distreuran en la teva vida dels camps; jo espero que les meves explicacions et substituiran avantatjosament el murmuri de les velles alzines i dels roures seculars, dels quals em parlaves en la teva lletra darrera.

Tu coneixes la meva vida; almenys la meva vida exterior, car tu no saps què és encara aquest abatiment, aquest *tædium vitæ* que l'acompanya. Més, podré explicar-te el que pressento? Caldria el talent de Lucà i de Sèneca per apoderar-se del perfum volàtil d'aquesta vida i a destillar-lo davant teu.

Doncs nosaltres ens divertim impetuosament i, aixímateix, ens avorrim moltíssim, potser perquè no ens cuidem més que de divertir-nos.

César ens en dóna l'exemple. Jo no veig, entorn meu, més que gent que s'enveja i que no tenen altra ocupació que la de cercar a renovar-se les distraccions, i, això, en totes les classes, tant en el poble, i entre els esclaus: com les dones i els infants.

Ja saps qui és Neró, encara que ha canviat molt, després de la teva sortida de Roma i continua canviant a cada instant: deixeble submís de Burrus i de Sèneca, gran infant manat per Agripina, fa temps que ha ultrapassat tota trava, tot vincle. Del seu primer i fidel amor amb la bella Acté, que Otó i Claudi li havien procurat, ja ni se'n recorda. Ja has sentit parlar de les seves discussions amb la seva mare i de l'acord que ha acabat amb l'exili de Júlia Silana, de les excursions nocturnes de César per Roma, de la mort de Julius Montana, de totes les noves festes instituïdes per les victòries obtingudes pels llocstinents de César, pels naixements i per les morts; hom t'ha parlat de la bella i omnipotent Popea i, també, de la mort misteriosa d'Agripina, morta pel seu llibert. Però tu no saps, potser, res de l'establiment de les *Juvenales* i de la completa transformació de Cèsar en poeta, actor, músic, citarista, cotxer i mestre d'armes. Les vostres vic-

...cristiana!

J. Kraszewski

tòries i les de les regions d'Armènia no el satisfan, certament, tant com les que obté al circ o a l'escena.

Traseas, Rubelli Plaute, Memmi, Règul, Silà i Pisó esguarden tot això amb disgust i amb una tristesa silenciosa; aquells mateixos, els fronts dels quals feia molt de temps que no havien enrogit, enrogeixen ara a la vista de la multitud dels cortisans, que prodiguen aplaudiments a Neró.

Seguint l'exemple del mestre, tots es transformen en cantaires i lluitadors: joves, vells, matrones. No exagero: els senadors es mostren en públic com a cotxers i les matrones figuren entre els gladiadors. Aquells qui passen per filòsofs, i homes virtuosos ja no gosen dir el que pensen, i ningú no segueix l'exemple de Traseas. Justificant-ho i executant-ho Sèneca s'ha posat a escriure versos per tal de plaure a Cèsar i hom diu que està disposat a jugar, damunt les taules, un paper còmic. Les *Juvenales* no han estat instituïdes més que per a sancionar totes aquestes disbauxes: per atraure-hi la noblesa i els senadors.

Jo no sé, veritablement, fins on podem descendir, més el que existeix és un ben enutjós auguri per a l'esdevenidor. Alguns s'impacienten i s'indignen. Però per als recalcitrants, hi ha el glavi; per als febles, hi ha els presents. Acté, l'antiga i preferida amada de Neró, ja no és més que la seva serventa tot i que Serenus proclama que ella descendeix d'Atil, rei d'Asia. Acté és una noia dolça i sinceralment unida a l'emperador i ell la tracta com la darrera de les seves esclaves.

A Popea, que la substitueix, no li manca cap encant, excepte l'honestedat; bella, hàbil, falsa, orgullosa, hom preveu fàcilment que allunyarà Octàvia, per a pendre lloc al costat de Cèsar. Això és un present d'Otó, qui tant l'havia ponderada. Ara ella és omnipotent. Otó, és, com saps, a Lusitània, i, contra d'Octàvia, es teixeixen complots monstruosos.

Tot està d'acord per a abocar damunt de Roma dolents pressagis: els seus costums llibertins i tota la corrupció que s'ostenta. Algú predica una caiguda imminent, encara que la ciutat s'engrandeix, encara que recobreix els seus terrats d'or, encara que en ella els edificis es multipliquen i es banya en el luxe més desenfrenat. La corrupció s'ha introduït a les llars, i ha transformat les mares dels herois en noies frívoles.

L'antiga virtut de Traseas i d'Arria sembla avui dia tan ridícula com el simple vestit dels antics romans al costat dels cabells rínxols i els rostres pintats de la gent del Palatí.

El Senat no s'atreveix a pensar en la sort de la República; només es convoca per a escoltar els poemes de Cèsar o per a decretar el nombre de capítols que ha d'integrar la història de Roma.

Ben comptats són els instants en què els homes, abans enèrgics, desperten de llur letargia. Nerò, llavors, es veu obligat a escoltar-los, sense procedir rigorosament, però això no és més que una excepció; els justos són en minoria i resten quiets i amagats. Tot el que en la nació resta de venerable, guarda silenci i abaixa el front, ja que la paraula no serveix per a res. Res de sagrat hi ha que no s'hagi envilit; àdhuc els sacerdots i les vestals; els temples són esdevinguts un lloc de disbauxa, el Senat ja no és més que una multitud obedient de clients intimidats.

Tot amb tot, Crissippas no vol desesperar de la humanitat; ell espera que els déus, abans de fer sentir llur omnipotència, esperaran que el mal arribi al seu darrer graó. Però, ¿aquesta Roma encara és dels déus? Tenen encara devots sincers? Hom fa mofa de tota cosa sagrada, tot i que augmenta cada dia el nombre de déus i de pràctiques estrangeres vingudes d'Asia i d'Africa, de Jerusalem i d'Egipte. A més, tots els temples són deserts, excepte els dies en què s'hi festeja els Augusts; llavors la por guia la multitud, i els sacerdots es transformen en histrions.

Enmig d'aquesta corrupció i d'aquesta incredulitat, hom pensa que les dones no es deixen avantatjar. No podria descriure't sense enrogir de vergonya, tot el que passa. Estaria molt capficat si jo hagués d'escollir una dona per a guardar els déus domèstics i l'altar de la llar. En els nostres dies, és una excepció una dona monògama i pel que fa a la dona virtuosa — com l'esposa de Traseas o de Sèneca — caldria la llanterna de Diògenes per a trobar-la.

I no creguis, Caius, que influenciat pel vell Crissippas o endut per l'esperit de sàtira exageri res del que passa. El corrent és d'una impetuositat extrema, aquells mateixos que s'hi deixen emportar ho testimonien: Roma resistirà encara, abans de sucumbir, però amb la condició que el remei sigui tant violent com el mateix mal.

La meva vida és sempre la mateixa. Me'n vaig a dormir enutjat i llangorós i em desvetllo las i sense gust per a res. Encara no he obert els ulls, que la meva casa és envaïda per un eixam de clients importuns i zumzejadors; uns em cansen amb llurs baixes adulacions, els altres m'assabenten de noves i de missatges, alguns dels quals fan enrogir només de pensar-hi.

¿Què fer pel matí si no vas a les Termes? ¿Què fer-ne, del dia, si no en passes una bona meitat pels carrers? Els mateixos clients reapareixen, seguint darrera la meva llitera i em plantegen amb urgència qüestions i demandes que he de resoldre: als uns els falta una invitació a sopar, als altres, una quantitat en metàl·lic. Pels carrers, això és un va-i-vé perpetu, un aldarull incessant.

A les Termes, si hom vol, pot passar hi tot el dia, o setmanes, o un any. Tot un món en petit hi viu: els banys, les estufes no arriben a ésser més que coses accessòries.

Quan fa alguns anys te n'anares de Roma, no existien encara les Termes d'Agripa. Ara n'hi ha moltes: les unes per al poble, les altres per a la noblesa. Alguns senadors tenen llurs Termes i hi viuen.

Hom no sent, de matí al vespre, més que rialles i discussions.

Per altra part, hi ha els endevinaires — de tot país i origen — que venen l'esdevenidor, com altres venen perruques o pintures per al rostre. Per pocs *as* hom adquireix una sentència. Quasi tots els endevinaires són jueus del bosc d'Algèria, endevinaires de Comagena, fetillers de Caldea i sacerdots ambulants dels diversos déus, als quals, Roma, lassa de les seves divinitats, ofereix hostatge.

A les Termes, trobes tot el que desitges i, sovint, també el que no desitges del tot. Per fi, ha arribat l'hora d'entornar-te'n a casa.

¿Penses que, amb això, aconsegueixo desempallegar-me dels clients importuns? No ho creguis. S'estan a l'aguait sota els pòrtics, i et segueixen fins a casa. Per a refusar admetre'ls a taula — perquè són bruts i taquen els coixins dels llits — no hi ha altre mitjà per allunyar-los temporalment — que distribuir-los almoines a la porta. Si això no ho fas, al vespre no vacil·len a quedar-se tota la nit, per a ésser els primers a ésser rebuts al matí següent.

Per a aquestes misèries, Crissippas no té més que un somriure amb una barreja d'ironia grega i una mica d'odi, i diu:

— Oh, vosaltres, romans! Voleu esdevenir mestres del món, i no sabeu ensenyar-vos vosaltres mateixos!

Enmig d'aquesta multitud fatigant, d'aquest poble baix, gandul i invertit, jo realment, no podria estar-m'hi si em mancava el meu vell Crissippas... i la jove Sabina...

Aquest nom de dona t'haurà fet somriure. No t'en mofis, tanmateix; sàpigues primer c' és ella, i a cap preu no la posis en la mateixa classe a què pertànyen aquelles de les quals t'he parlat anteriorment.

Sabina és jove i bella, però això no és la seva veritable supremacia. L'altra Sabina, Popea, és bella també... i, en canvi, no s'assemblen en res. A Roma no hi ha dues dones com la meva Sabina.

Davant d'aquesta admiració sense fites, jo et veig somriure, encara, perquè ets un escèptic. I bé! m'apresso a afegir que jo no sóc, per a ella, més que un parent i un amic.

Sabina és parenta meva pel costat de la meva mare; la vaig conèixer quan jo era encara pobre, i molt sovint, invitat per ella, no vaig gosar passar el dintell de casa seva, a causa de la meva toga usada: els seus lliberts anaven més ben vestits que jo!

El seu espòs, Treboni, és mort fa tres anys. Fa poc que era ben conegut, però aquesta popularitat era ben poc al seu favor.

Treboni em recorda molt el meu oncle Marc; però entre ells hi havia, amb tot, una diferència: si els costums de Marc eren francament llicenciosos, el seu esperit era conreat i digne d'un filòsof.

(Continuarà)

LLIBRES PER LA FAMILIA

La jovenalla té afició a llegir novelles d'aventures. Però el segle passat aquest gènere prengué un increment extraordinari: cent noms familiars a tots en donen la prova. Ara darrerament entre la literatura més refinada, més a la moda, torna a parlar-se del gènere d'aventures, encara que la interpretació sigui diferent i es refereixin més aviat a la literatura exòtica, que no pas a les novelles que mantenen viva l'emoció per les peripècies dels aventurers.

Mostra d'aquesta mena de literatura en altres camps diferents són les novelles de folletí: també en elles l'interès per l'argument és la base de tot; també en certa manera les novelles policíaques, de les quals s'ha abusat tantíssim, i que ben poca cosa de bo han produït. Però les que han atret sempre l'atenció de l'infant, — fins a un temps ben avançat de l'adolescència, — són les novelles pròpiament d'aventures. El segle XIX fou el moment àlgid d'aquesta mena de novelles; fóra difícil esbrinar perquè, i probablement és degut a causes complexes, entre les quals l'agudització del romanticisme. De la mateixa manera com de les novelles històriques pausades i elegants de Walter Scott es passà a les esbojarrades de Dumas i els seus, de les novelles clàssiques de pellroges de Fenimore Cooper s'arribà a les exageracions de tants autors posteriors.

Fa poc dies llegíem com un crític americà reivindicava un lloc d'honor en la literatura per a Fenimore Cooper. Aquest és realment el clàssic de la novella d'aventures, i la seva obra «L'últim dels Mohicans» és quelcom més que un llibre d'aventures: és una novella veritable, sense perjudici que a la vegada pugui posarse en les mans d'un adolescent, com totes o gairebé totes les obres d'ell. Els tipus d'indis pellroges que hi pinta, l'argument i la visió d'aquelles terres del Canadà, potser no han estat igualades després d'ell.

A ell es degué en gran part la boga de les novelles de pell-roges. Paral·lelament a la seva obra nasqué una novel·lística inferior sobre el mateix tema. Una de les obres que en el seu temps tingué més res fou «El caçador nòmada», de Gabriel Ferry. En general—sempre hi ha alguna excepció—tota aquesta literatura, especialment la que és anterior al darrer terç del segle passat, no sols pot posarse en totes les mans, sinó que és netament recomanable.

Més avall encara, florí una altra literatura de pura explotació, que és principalment la que gira entorn de la figura del famós cow-boy (vaquer) Buffalo Bill, disseminada en infinitat de llibrets que avui encara són objecte de reedicions i ampliacions. D'aquestes ja no podem parlarne tan bé. No cerquen ni pintar la vida, ni crear bellesa, ni res: sols van de cara a explotar un instint, que en aquest cas és l'instint de l'aventura, de l'inesperat, tan car a l'infant. Fins no essent un instint culpable el que s'exaspera, no hi ha dubte que la pastura constant que se li dóna no pot dur res de bo, i ha d'ocasionar en temperaments sensibles un desequilibri.

Darrera la novella de pellroges seguí la de viatges, caceres, exploracions i tot el que posava en contacte amb una realitat extranormal. També al costat d'ella sortí l'explotació mitjançant revistes i històries de fets absolutament inversemblants ries de fets absolutament inversemblants que accentuaven les aventures dels exploradors reals, judicades poc cridaneres, massa grises. Però al seu volt, i per causa del valor científic de les empreses dels grans aventurers del segle XIX, sorgí la novella d'aventures amb pretensions científiques, destinada a ensenyar al jovent alhora que distreure'l.

En llegir això estic segur que a tothom vindrà un nom a la boca: Jules Verne. Certament, a ell anàvem. Jules Verne es jugà una reputació de gran escriptor, de savi, de pintor ple de vivesa de coses exòtiques, però a canvi d'això assolí l'anomenada justíssima de mestre de la novella per l'adolescència. En les seves seixanta i tantes obres ha tocat temes diversíssims, com la novella històrica («Nord contra Sud», «Joan Sense nom», «L'arxipèlag de Foc»), la d'aventures més o menys basades en la història («De Glasgow a Cherleston», «Miquel Strogoff»), de viatges i aventures pròpiament dites («Els fills del Capità Grant», «La volta al món en vuitanta dies», «Dos anys de vacances», «El capità de quinze anys»), d'exploracions («El capità Hatteras», «Cinc setmanes en globus», «El país de les pells»), d'aventures complicades amb descobriments científics («Maties Sandorf», «L'illa misteriosa», «Vint mil llegües de viatge submarí», «La casa de vapor»), d'ambient local («Un bitllet de la rifa», «La Jangada»), de fantasia més ha conreat H. G. Wells («De la terra o menys científica, del tipus que després a la lluna», «Hector Servadac», «El secret de Mastori», «El castell dels Karpats»), i fins de to francament satíric o humorístic que accentua en els seus darrers anys, («Keraban el toçut», «L'illa d'hèlix», «El testament d'un excèntric», «El raig verd», «Escola de Robinsons» i l'admirable «Un caprici del Dr. Ox»). La part que un dia li donà més fama fou la de les seves previsions científiques, que foren a voltes realment admirables. Això fa creure a molts que avui en dia, que aquelles previsions s'han realitzat amb escreix, les obres de Verne han perdut el seu valor. Res més errat. Els adolescents d'ara guanten molt més fàcilment i els interessa molt més una obra de Verne que una, posem per cas, de Mayne Reid, malgrat que per parlar aquest de coses no tan relacionades amb un temps determinat sembla que hauria d'aguantar-se molt més. No és així, perquè Jules Verne té un sentit de les proporcions, una traça a passar de la part pedagògica a la part purament novellesca, un sentit d'humanitat, i sobretot una mesura, una claredat tota francesa, que el fan per ara insubtituïble.

Una altra cosa té Verne, molt importment cristià. Ell era catòlic, i, encara tant per nosaltres: el seu esperit netaque per exigències del seu editor, no pogué accentuar gens aquesta nota en els seus llibres, tots ells són amarats de les conviccions de l'autor, i podem bén refiar-nos de les lliçons que ell dóna.

Darrera de Jules Verne, la novella d'aventures ha degenerat i ha perdut el seu to característic. La divisió ha estat molt marcada entre la novella de fantasia científica, conreada per H. G. Wells, que té l'inconvenient d'ésser moltes vegades posada al servei d'una ideologia poc recomanable, i la de visions exòtiques de països estranys, que al costat d'obres com «Marie Chapdelaine», — admirablement traduïda per Tomàs Garcés, que recomanaríem amb entusiasme, — i de les obres de Joseph Conrad, — de gran valor literari, i moltes de les quals poden posar-se a totes les mans — ha produït veritables aberracions. Modernament s'ha popularitzat molt per a criatures un autor italià, Salgari, però, malgrat l'interès que dóna als seus llibres, hem de fer-li retrets semblants als que fèiem a la literatura barata nascuda al volt de Buffalo Bill.

No donaríem per complet aquest breu resum si no parléssim dels dos clàssics del gènere: Jonathan Swift, autor dels «Viatges de Gulliver», obra que en resums molt ben fets com hi ha és més pròpia per adolescents que en la seva edició completa, i Daniel Defoe, autor del «Robinson Crusoe», el poema de l'home sol. Aquesta sí que és una obra mestra veritable, que no passarà mai. Josep Carner la traduí al català en la Biblioteca Literària.

En català modern, poques coses hi ha dintre el gènere: volem assenyalar dues o tres reeixides novelletes de Josep Maria Folch i Torres i el «Lau, aprenent de pilot», de Carles Soldevila, ben agradables.

MAURICI SERRAHIMA

ACTUALITAT ESPANYOLA

QUINA és, actualment, la màxima preocupació del poble espanyol? En aquesta hora anguniosa de crisi universal, de greus conflictes imminents, de grans pertorbacions polítiques i financieres que fan trontollar les nacions de més sòlida contextura, una sola cosa hi ha que realment preocupi, que pervingui a provocar la més viva expectació arreu d'Espanya: Quin sou serà assignat al president de la República? Potser a vós — lectora gentil o lector ferreny — que no heu filat gaire prim en l'estudi psicològic de la gent que vivoteja en molts indrets de la península, us semblarà que estic exagerant descaradament. Us dono paraula que no ho faig. Jo seré tot el que vulgueu, fora d'un home aficionat a la hipèrbole. El que hi ha, és que aquesta preocupació d'un nombre gairebé innombrable d'espanyols, no és d'aquelles que flotin més vistents a la superfície. La processó, en aquesta avinentesa, va per dintre. I té raó d'anar-hi, per tractar-se d'una qüestió que presenta una certa afinitat — per bé que, en general, remotíssima — amb el règim interior, amb la vida modestament placèvola, amb la recòndita satisfacció de moltíssimes llars; o, si ho voleu més clar, amb el *cocido*.

Entre els qui frueixen d'un sou — generalment mesquí — de l'Estat i els que hi aspiren, si els poguéssim comptar, formaríem una xifra que us deixaria esmaperduts; sobretot si cerquéssim la proporció d'aquesta xifra relativament al cens general d'Espanya. L'ideal del *señorito*, de la majoria immensa dels fills de família de la classe mitjana — la pobre messocràcia de vida cada dia més penosa — no és altra que la d'arribar a *funcionario*. En viatjar per certs indrets, si us hi pareu una mica, observareu com la gent parla ben sovint i amb sentit profundament «reverencial» — recordem a Maeztu — de *sueldos*, *asignaciones*, *gratificaciones*, *escalafón*, *pensiones*, *retiros*, i de tota altra mena i forma de retribucions que tenen a veure amb els cabals públics. L'Estat providència constitueix per a la gran massa un sentiment, més que profund, consubstancial. Per això a la carrera burocràtica són pocs els que s'hi donen amb el noble afany d'exercir una tècnica, administrativa o d'altra mena, i són molts els qui no hi van sinó guiats per l'instint, en cerca d'un passament que els permeti vegetar, i, en últim terme, un refugi.

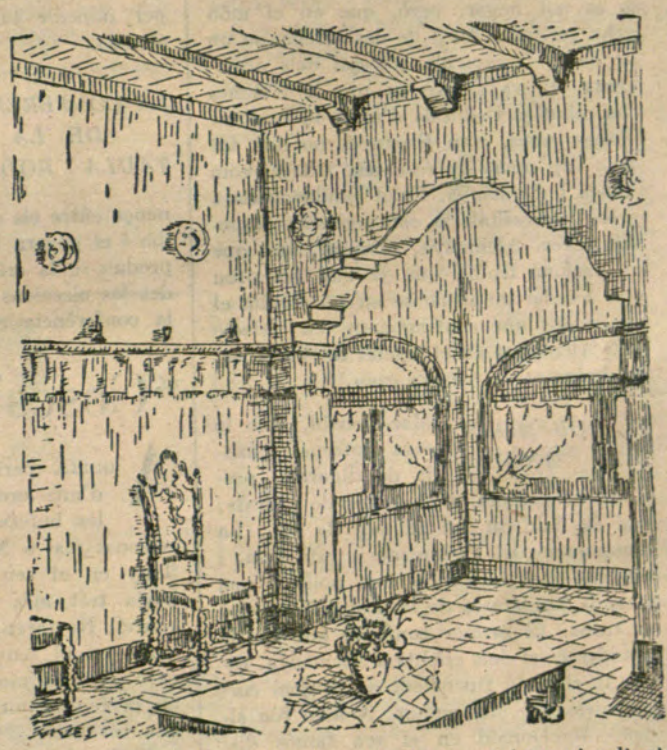
Es natural, doncs, que, de totes les disposicions dictades pel nou règim, la que ha mogut més rebombori sigui el decret que disposa la reducció del nombre de funcionaris. Sort hi ha hagut que la tendència a afluixar, per part dels qui han de fer-ne aplicació, aviat ha estat manifesta; si no, la República hauria topat amb l'entrebanc més seriós de tots els que ha hagut de superar fins ara. Rieu-vos de complots, d'agitacions socials, de trasbalsos polítics; mentre els funcionaris, els que ho són i els que ho esperen, tinguin manera d'anar tirant, el món no perilla d'enfonsar-se. I com que ells són els qui, directament o indirecta, informen la gran massa de l'opinió espanyola, és natural que aquesta consideri ara íntimament, com la més interessant de totes les qüestions d'actualitat la de l'assignació del sou al President de la República.

M. P.

El vostre retrat a l'oli amb la qualitat dels mestres de la pintura, us el farà ERMES fotògraf - Corts, 646, pel preu mai vist de 15 ptes.

La casa menestral

INSISTINT amb el tema que hem intentat desenrotllar, afegirem que a la família modesta li cal, com a la rica i acomodada, poder gaudir d'un benestar complet, per bé que proporcionat a llur condició. Per aconseguir aquesta necessitat, a més de construir una caseta en mig d'un munt d'altres, totes les quals han de formar els *veritables* nuclis obrers, cal decorar el seu interior, i aquest treball cal fer-lo amb un pla d'economia. Les modernes corrents de construcció i decoració ja estan encaminades a poder aconseguir un estalvi damunt les antigues, però aquest esperit de simplicitat elegant, quan s'administra en decoració amb materials de segon ordre adquireixen encara un aspecte de migradesa i fredor, i és per això que ens cal encara recórrer als vells sistemes i formes esperant que els nous corrents que avui tot ho envaeixen ens proporcionin materials més econòmics. Un menjador de formes i proporcions modernes quedaria esgavellat si el vegéssim proveït amb cadires de boga; i els preus de les escaients cadires metàliques estan molt per damunt dels pressupostos econòmics.

La cadira de boga i la de cordill és la que ofereix més comoditats i avantatges avui per avui. El seu seient és confortable i fort, més que no el vulgar i generalitzat de tauler estampat que no ofereix cap avantatge i sí tots els inconvenients.

Quan els seus muntants han estat passats pel torn i li han donat la vista, però mai vella forma de boles més o menys gracioses presenta un aspecte agradós per bé que llur neteja no és senzilla i ràpida com la de les cadires llises. En un menjador amb cadires d'aquestes hi escau bé com element decoratiu un petit farbalà de cretona suspés d'un llistó de fusta emmotllurat, tot plegat collocat a una alçada aproximada de dos metres del nivell del paviment i en sentit horitzontal tot al voltant de l'habitació, interrompent-lo en els espais ocupats per les amplades de les portes.

L'adquisició - collocació d'aquest element és econòmic i permet aprofitar el damunt del llistó per collocar-hi petits objectes de ceràmica, el valor dels quals oscilla entre una i tres pessetes ensems que determina una ratlla per canviar el color de l'habitació, procurant que la part inferior sigui sempre més pujada de to que la superior.

Aspirem a descriure l'interior de la casa que creiem que necessita el treballador o el dependent de la nostra ciutat, aquest treballador que, agrupat, envaeix els carrers i places a hores determinades i que avui viu escampat arreu, sense control municipal, amb escassos mitjans de desplaçament i en habitacions decorades a gust d'un vulgar constructor de cases per tornar a vendre.

J. VIVES

La correspondència adreceu-la a ESPLAI, Fontanella, 12, 1.er, 1.a BARCELONA

PANORAMA UNIVERSAL

LA TREVA D'ARMAMENTS

El Sr. Grandi, lloctinent de Mussolini, va proposar a Ginebra, fa algun temps, que mentre no es reunís la conferència del desarmament anunciada per a l'any que ve, les nacions convinguessin a suspendre tota competència d'armaments. Aleshores el pla fou combatut en certa manera per França; no es pot negar, però, que en el món hi ha veritable desig de descarregar-se un xic de la ferramenta colossal dels armaments Prova d'això és que a Ginebra s'ha rebut ja l'adhesió d'unes 40 nacions. D'elles, unes, com Espanya, ho han fet sense cap mena de reserves. Altres, com França i Alemanya, l'han condicionada a certes necessitats o contingències especials seves. Alemanya, sobretot, tem que les nacions trobin que ja han fet prou amb acordar no armar-se més, i oblidin el compromís que contragueren en relació amb Alemanya en el tractat de Versalles, de desarmar en mesura gran.

EL NOU MINISTERI ANGLES

Mac-Donald, amb la seva dotzena i mitja de diputats, presideix un gabinet on el «segon de a bord», que és Baldwin, en té més de 400. La inauguració del Parlament ja està feta, i ara cal que desenrotlli una política que aixequi Anglaterra de la postració en què es troba. El primer conflicte que ha de resoldre és el dels crèdits a Alemanya, sobre la situació financiera de la qual corren aires poc afalagadors. A això féu allusió MacDonald en el seu famós discurs del dia 10, dient: «Què vindrà!... Cal evitar un desastre. El govern anglès ha estudiat la situació, però és als governs interessats de més a prop, a França i Alemanya, que els cal posar-se d'acord sobre les mesures que s'hauran de pendre ara i més tard, quan la moratòria de Hoover expiri... Totes les nacions han de fer concessions, per la senzilla raó que si no s'hi resignen, el món anirà de mal en pitjor fins a l'hora que s'esfondrarà i tal volta la revolució sigui l'única manera de sortir del pas...»

LA QUESTIÓ DE MANXÚRIA

Continua enverinada, i no es veu en cap manera la sortida d'aquest embús. La Societat de Nacions, principalment encarnada en aquest cas en la persona de Briand, fulmina les dues parts contendents, en notes que no són gaire escoltades, i Ginebra reclama l'auxili de l'Oncle Sam perquè sigui el papu dels japonesos. Aquests addueixen en descàrrec seu, l'anarquia regnant a Manxúria, on no són obeïdes les ordres de Nanquín. Males veus diuen que aquesta desobediència és provocada pels mateixos japonesos. No diem que això no sigui veritat, però també ho és que la Xina no ha pogut posar mai ordre en els territoris que reclama com a seus. A darrera hora diuen que l'ex-emperador de la Xina, que vivia a Tientsin, ha desaparegut, i que té la intenció de proclamar-se rei d'una Manxúria independent, sota la protecció japonesa. El que sigui es veurà. Esperem que Briand i els seus tindran prou força per impedir tanmateix una guerra declarada.

LA CONFERENCIA DE LA TAULA RODONA

La conferència reunida a Londres el mes de setembre per tal d'arribar a una avinença entre els diversos elements de l'India i el govern britànic, restà suspesa en produir-se la crisi política. Ara, celebrades les eleccions i format el nou govern, la conferència reprèn les seves tasques. Ara, com abans, l'eix d'aquestes negociacions és en realitat Gandhi, i per això interessa fer constar les declaracions que ha fet en rependre la Conferència les seves tasques: «No crec que la conferència pugui fracassar, puix que d'altra manera ja no seria a Anglaterra... He vingut aci disposat a esgotar tot esforç humà per tal d'arribar a un acord honorable, honorable per a la metròpolis i l'India.» Naturalment que, en dir això, Gandhi s'esforça a ésser optimista. Pel demés, el que en la conferència de la Taula Rodona es persegueix, no és precisament la solució definitiva del problema indi, que el temps ha de fer madurar encara, sinó un *modus vivendi* que permeti aixecar la campanya de la desobediència civil i el boicot contra els productes britànics que, amb més o menys intensitat, perdura a l'India.

SIMBAD

"Coses" d'Edison quan tou gran

Aquell periodistet ambulant, sord d'una orella per causa d'una de les bufetades més grans que han ressonat mai a Nord-Amèrica, arribà tan lluny en el seu enginy, que en morir havia tret més de 1.400 patents d'invenció. No foren, naturalment, 1.400 invents en el sentit propi de la paraula, però el més modest d'ells representava un perfeccionament, i, en certa manera, una invenció.

El bo del cas és que la primera patent de totes a hores d'ara no ha estat encara aplicada, tot i que representa una revolució transcendental. Es el registrador elèctric de vots. Cada diputat del Parlament havia de tenir dos botonets, dos polsadors, l'un que diria *sí* i l'altre *no*, i en prémer el botonet, el vot quedava automàticament registrat, i la votació notablement escurçada. Ara, que l'ingenu d'Edison no calculà que els parlamentaris esgrimeixen el molt enutjosos i llargues que són les votacions com una arma sovint magnífica, i no volgueren aplicar la innovació. Encara aquests dies a França discuteixen apassionadament els polítics sobre aquest sistema que un grup de diputats vol adoptar. Edison ignorava que aquells dos botonets, com les dues aixetes d'una dutxa moderna, podien escaldar els governs o deixar-los glaçats si es premien massa de pressa o sense graduació.

*

Però Edison no era home que s'entestés a produir el que no té demanda, com un que es dediqués ara a construir palaus als reis, o a fer versos, i el segon invent d'importància fou un sistema que simplificava l'organització de les línies telegràfiques, i principalment les que distribuïen les cotitzacions de borsa entre els agents. I veieu el que ell mateix conta sobre la rebuda que la seva proposició meresqué:

«Un dia em cridà Lefferts al seu despatx i em digué: «Bé, jove, convé que ens posem d'acord pel que fa als vostres invents. ¿Quant heu calculat que podeu demanar-ne?» Vaig calcular el temps que hi havia esmerçat i la intensitat amb què havia treballat i vaig creure que m'havia guanyat 5.000 dòlars; tot amb tot, creguí que amb 3.000 podia donar-me per satisfet. No obstant, no em vaig atrevir a pronunciar una quantitat tan gran, i vaig dir: No podeu fer vós una proposició?, a la qual cosa ell contestà: ¿Creieu que estarà ben pagat amb 40,000 dòlars?... *Mai he estat tan a punt de defallir...*»

*

Sobre totes les coses, Edison fou un home senzill, i malgrat les seves riqueses i l'enorme popularitat que assolí, no igualada per ningú a Nord-Amèrica, servà sempre una simplicitat encisadora, que traspuava àdhuc amb la seva manera de vestir: «Quan em fan un vestit que em va bé, el sastre no té més remei que emprar-lo com a model per fer-me els altres. Durant molts anys, el mateix vestit va servir per pendre les mides; una o dues vegades prengueren mides noves, però em vaig sentir incòmode amb els vestits nous, i el sastre hagué de tornar a les mides del vestit vell. Tinc compte de no augmentar de pes, i per aquesta raó no em cal canviar de mides...» — R. M.

FEMINITATS

DUES TEORIES

L'estat s'encarregarà exclusivament de l'educació de l'infant, afirmava avui fa quinze dies el ministre d'Instrucció pública davant els ciutadans de Terrassa.

Els pares tenen el dret i el deure d'intervenir l'educació dels seus fills, sostenia aquell mateix diumenge Gil Robles, el valent diputat agrari, en el gran míting revisionista del teatre del Bosc.

Heus ací dues afirmacions diverses que responen a dues posicions diametralment oposades.

Permeteu-me que provi de comentar-les totes dues.

Es evident que la teoria que afirma el dret absolut de l'Estat a l'ensenyament del nen, és, no ja discutible, sinó inadmissible per als catòlics.

Què vol dir educació sinó perfeccionament; perfeccionament del cos de la intelligència i de l'ànima de l'infant?

Un infant abandonat que s'hagués de valer dels seus propis recursos, moriria aviat, o si visqués, la seva ànima i el seu cos es ressentirien lamentablement d'aquell abandó. Cal que l'infant sigui algú, que algú se n'ocupi i l'estimi. Cal que bon punt comenci la seva vida tingui vora seu qui a còpia de sollicitud, de tendresa, i sovint de sacrificis i dolors, vagi formant aquella ànima, ajudi a créixer i a enfortir-se aquell cos que ve al món feble i indefens.

Ara bé: ¿de qui és l'infant quan ve al món, i qui és que té al seu càrrec la dura i honrosa missió de pujar-lo i educar-lo: qui és que vetlla, i sofreix, i s'angunieja per aquell petit ésser imperfecte; qui l'estima amb una amor tan noble i desinteressada que no són prou per esborrar-lo els dolors, les penalitats i fins de vegades la ingratitud del mateix que n'és objecte?

No em direu que aquest tal és l'Estat.

De la sollicitud i la protecció que a Espanya l'Estat dedica a l'infant val més que no en parlem. Altrament, per amorosa que fos la seva sollicitud, per eficàcia que tingués la seva protecció, ¿es podrien comparar amb la sollicitud dels pares, amb l'amor i la tendresa dels pares?

Es evident que no. ¿Hi ha ningú que gosi equiparar la força que poden tenir les lleis escrites amb la que tenen les lleis eternes de la naturalesa i de l'amor?

I podent els pares, en reclamar el dret a l'ensenyament de llurs fills, invocar a favor seu tants títols indiscutibles, ¿hi haurà encara qui els gosi disputar aquell dret; qui els el vulgui arrabassar per atribuir-lo a l'Estat, a aquesta institució en nom de la qual tants atemptats a la família i a la llibertat individual han estat comesos? — MARIA PERPINYA.

D'esquerra a dreta: Dos bonics models de davantals per casa. El primer per protegir el vestit pot ésser de fina percala amb aplicacions de cretona virolada. El segon pot ésser senzillament de «popelin» color preferit.

D'esquerra a dreta: Abriguet per a nena en teixit de llana color blau cel, amb guarniments de pell blanca

Abric per a nena de cinc anys, en «astracan» blanc; coll muntat amb llaçada del mateix color.

L'EXEMPLE D'UNA SANTA

El dia 22 d'aquest mes l'Església celebra la naixença espiritual de la santa verge Cecília, de la qual no vull pas repetir la història, sinó que sols en vull retreure l'exemple en aquests dies en què, per dissort nostra, ens veiem atacades en els nostres sentiments més estimats.

Avui, en què es vol fer del divorci una de les lleis fonamentals de la nostra societat, no serà per demés considerar l'alt exemple de virtut que ens dóna la santa patrícia romana, la qual, en veure's obligada a contraure matrimoni, en lloc d'esflorar la seva puresa virginal, aconseguí la conversió del seu marit, qui la precedí en el martiri.

Santa Cecília no és la tímida donzella que ofereix la seva vida en testimoni de la fe. Es la dona esforçada que defensa el seu místic Espòs, al qual té oferta tota la seva vida, i per aquest oferiment sagrat no dubta de segellar el seu amor amb la seva pròpia sang innocent. Aquest sacrifici li obre les portes de la immortalitat, i és per ell que nosaltres la coneixem.

Heus aci l'exemple colpidor que hauria de servir de miratge en les hores que s'atansen, i jo voldria que totes nosaltres ens féssim dignes, si no del martiri, quan menys de la defensa heroica de nosaltres mateixes, rebutjant la immoralitat de la llei que se'ns vol imposar i negant-nos d'acceptar aquesta mateixa llei com a atemptatòria de la nostra honra de cristianes i de dones.

Si nosaltres som cristianes ens devem a Crist. Sols a Ell hem de donar compte dels nostres actes i Ell ens donarà el premi, si és que sabem fer-nos-en dignes no conculcant la seva llei eterna.

ROSA VINYES

PER ANAR PEL MON

El millor mitjà per renovellar sovint el vestit de viatge és emportar-se tot un jo de bruses, més o menys senzilles, més menys elegants, però totes de colors clars i alegres; així s'assegura un màximun d'elegància per un mínimum d'equipatge

T. S. F. RADIO GIRONA. 58
H. HOTH A D. BRINK
Distribuïdor oficial de TELEFUNKEN
Girona, 58 - Barcelona - Tel. 52196

DOCTOR SANTAEUGENIA
METGE-DENTISTA
Rambla del Centre, 6, pral. BARCELONA

LES MODES

Per MARIUS

La tasca de dissertar sobre un tema tan voiadís com és la moda, resulta ben sovint costós, ja que difícilment hom encerta el gust o predilecció de les lectores. Es per això que en la meva primera crònica vaig fer avinent la particularitat que en aquesta secció, no sols hi hauria orientacions d'una finalitat determinada, sinó que en ella serien consignades imparcialment totes aquelles indicacions, ja fossin de gust senzill i discret, ja fossin de gust extremat o marcadament (vaigui la paraula) estrafolari.

Jo crec que per a donar una orientació certa i vertadera de ben vestir és contraproduent imposar un criteri propi, una mateixa norma o diguem-ne estil, ja que si bé hom pot creure que el seu criteri és el veritable, no així hi pot assentir un determinat sector de lectores. Hi ha un adagi vulgar que diu: «Contra gustos no hi ha discussions», i jo crec que això és ben cert. Per demés, si bé en els models o indicacions que jo pugui fer n'hi poden haver de discrets, i n'hi poden haver d'extravagants, això no vol pas dir que hom les faci com una indicació imposada, i que hom ha de otmetre's a ella irremissiblement, si no vol vestir «passat de moda», com es diu vulgarment.

Precisament, doncs, és per tot l'esmentat que per a fer prevaler el bon criteri, cal presentar una moda extravagant, al costat d'una moda senzilla, i és natural que tota persona que tingui bon gust i sigui elegant en el vestir, es decanti per aquella indicació discreta que tant li plau i quedi satisfeta que dintre de «ço que es porta» hi hagi allò que estigui en consonància amb la seva manera de pensar. En canvi és també molt natural que hi hagi qui sigui amic dei que és original o avençat i li plagui també trobar entre els models que es plasmen en la nostra secció de Modes, els que s'adapten a la seva manera de vestir i al seu gust.

Crec, doncs, que amb aquest complement informatiu de la meva anterior crònica, les nostres amables lectores es faran ben bé càrrec de l'esperit que ens guia en donar models ben diferents, diguem-ne antagònics, però que, no obstant, són dintre de la moda actual.

Poc espai queda avui per a parlar tècnicament de modes, però no vull finalitzar sense fer una petita informació d'algunes novetats interessants, tals com els colors nous inspirats en els de moda de l'any 1840, o sia el blau viu, el cirera rosat, i molt particularment el color castanya. També cal remarcar el retorn de l'abandonat «jersey» que en ple hivern el veurem substituint els gecs sastre, predominant el color vermell, i altres que més extensament tractaré en el número vinent.

Elegantíssim vestit de tardor, en llaneta de color beix, de confecció senzillíssima. Faldilla a plecs i guarniment en piqué blanc. Propi per a matí. La bufanda com a complement o detall elegant, ha d'ésser de llaneta, amb dibuix ratllat de colors vius.

Vestit per a passeig i tarda en «crepella», color castanya, cinyell del mateix color i teixit. El guarniment és en vius de color blanc o beix. La faldilla és de confecció poc complicada, i, com es pot observar, és en peces sobreposades.

CONSELLS A LES MESTRESSES DE CASA

Si per culpa d'un plat massa calent, us queda marcada una rotllana damunt la taula, podeu fer que desaparegui fregant-la amb una franella mullada amb esperit de vi camforat.

—

Per evitar que se us talli la tela del vostre paraigua pireu de no deixar-lo mullat dintre de cap recipient que no tingui ventilació. Serà, a més, una bona precaució d'estendre'l en arribar a casa, i no el deseu que no estigui ben eixut, posant-lo dintre l'armari, procurant no plegar-lo.

—

El sistema més pràctic i econòmic per a netejar els vidres és substituir els draps per papers de diari.

INTERESSANT

als llegidors d'ESPLAI. — Hem confeccionat unes cobertes *patentades* especials per collecionar tots els números d'ESPLAI que surtin durant l'any.

Usant les dites cobertes automàtiques no es perd cap exemplar i al cap de l'any es troba la revista *perfectament enquadernada*. Preu de les cobertes: pessetes 4'75. — Per a comandes dirigiu-vos al Departament de Subscripcions d'*El Matí*. També es passarà a oferir-les a domicili.

de la cuina a la taula

MACARRONS A LA «GRATIN»

Es fan bullir els macarrons i s'escorren; es colloquen en una plàtera on es posaran a capes, alternant-los amb formatge, salsa de tomàtec i suc de rostit. Quan hi són tots collocats, es tira per sobre salsa bejamel, procurant que aquesta penetri fins al fons. Al damunt es posa una capa de formatge i un xic de mantega, i es fiquen al forn per tal que s'hi faci crosta. Es procurarà, en ficar-los al forn, que no hagin de passar més de deu minuts per servir-los.

La salsa bejamel que serveix per a aquests macarrons, és la següent: en un cassó es posen tres cullerades de farina, una de mantega, una mica de nou moscada i un grapadet de formatge, deixant-ho amb tres petricons de llet i fent-ho bullir una bona estona abans de servir-se'n.

FLAM D'ESPINACS

Es fan bullir espinacs amb molta aigua i sal. Quan són cuits es treuen, s'escorren i es passen per un colador fent que quedin com un puré.

Es baten bé tres ous posant-hi sal, canyella, una mica de mantega i pebre, i s'ajunta al puré d'espinacs. S'unta ben bé un motllo amb mantega, s'hi tiren els espinacs ja preparats, posa al bany maria i al forn fins que sigui cuit.

CARN BARCELONINA

Es forada un tall de peixet, fent que quedi com una bossa. Es piquen tres unces de carn de porc, una tòfona, sal, canyella i pebre, i se n'omple el peixet; es cus la part foradada, s'enfarina i es posa a rostir amb llard en una cassola ben tapada. Es deixa que s'enrosseixi i es tiren miquetes d'aigua o brou fins que sigui cuit. Se serveix voltat de pèsols bullits o verdura del temps.

MUNTANYA DE POMES

Es pelen les pomes i es tallen a tallets prims. En una plàtera rodona de forn s'hi colloca una mica de mantega, un sostre de pomes, un de sucre, una altra mica de mantega i altre cop pomes i sucre fins que formi una muntanya, acabant el tot amb una capa de sucre. Llavors es fica al forn fins que formi una cresta daurada, i es rega abans d'acabar-se de coure amb rom i el mateix suc que es desprèn de les pomes

BON CATALA

Obliga al teu fill a conèixer la nostra terra Compra i llegeix

Apunts de Geografia de Catalunya

per LLUIS MALLAFRÉ, que els trobaràs a totes les llibreries i que sols et costaran 1'40 ptes

Editorial Roma :: Provença, 173 :: BARCELONA

CERERIA SANT PANCRAÇ - Canuda, 8 - LLantietes 8, 12 i 24 hores durada - Espelmes i candeles colors diversos

JOSEP BENET

Rambla de Catalunya, 5 - Tel 12502 - BARCELONA

Fabricació d'escrivanies, tinters altres articles de vidre i metall - Manufactura de llibres ratllats, copiadors, carteres, arxivadors, vades, etc.

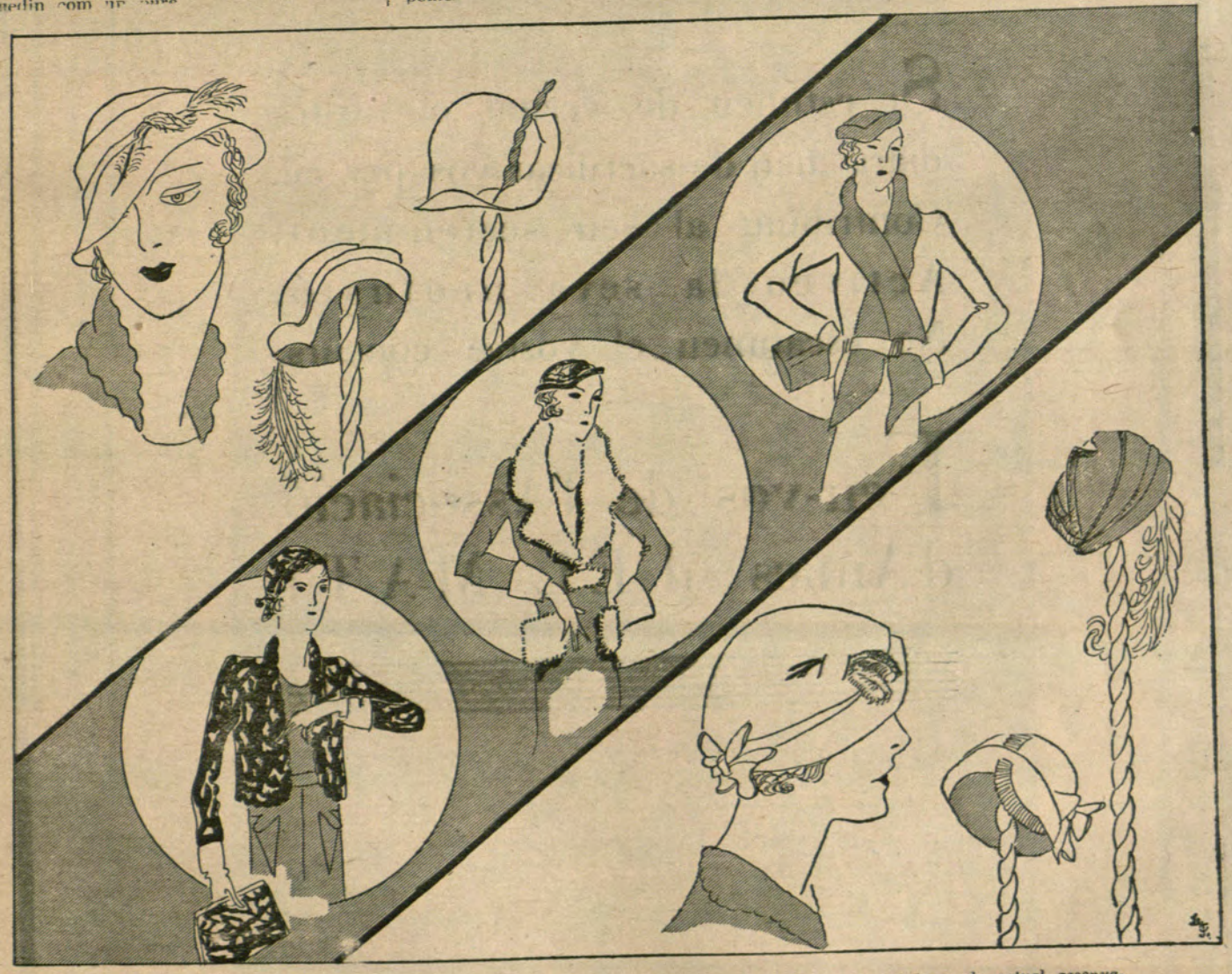
TALLERS D'IMPRENTA - LITOGRAFIA RELLEUS PAPERERIA - ARTICLES D'ESCRIPTORI DIBUIX

DR. MORA - PLAÇA UNIVERSITAT, 1

de 10 a 1 i de 4 a 8 — Vies urinàries, matriu, pell, - Diatèrmia Rajos X - Radioteràpia

CAPELLS

Rius - Pla Boqueria 6 - Avinguda Portal de l'Angel, 14 - Jaume I, 17 - La Industrial fabr. carrer Sant Pau, 30

Sis models de capells, diferents els uns, extremats els altres, tots els quals s'adapten al que la moda actual assenyala, i tres marcades indicacions de gecs i corbata-xal «dernier cri» per anar de compres i de passeig amb les amigues

No hi ha amor sense sacrifici, ni sacrifici sense premi.

Si estimeu de veritat el nostre diari, heu de sacrificar-vos per ell. Contribuiu al seu sosteniment. Activeu la seva protusió. No escatimeu el vostre concurs.

Feu-vos de l'Associació d'Amics d EL MATI